

zato treba pri vsakem posegu v pravico do časti in dobrega imena, skrbno tehtati med pravico posameznika do dobrega imena in časti ter pravico do svobode izražanja medijev (oz. pravico javnosti do pridobivanja informacij). V primerih, ko gre za novinarsko poročanje, se tehtanje med omenjenima pravicama v odločbah Ustavnega sodišča RS in Vrhovnega sodišča RS, večkrat nagne v prid svobode novinarskega izražanja. Javnost ima pravico biti o zadevah širšega družbenega pomena obveščena. Dolžnost medijev in novinarjev pa je, da posredujejo informacije in širijo ideje v vseh zadevah, ki zadevajo javnost. Tudi za novinarsko poročanje mora veljati svoboda širjenja informacij in odgovornost zaradi nedovoljenih informacij, vendar hkrati tudi dolžnost korektnega, poštenega ravnanja, kar pomeni, da mora trditve o nekom, ki jih javno objavi, skrbno preveriti. Tudi Ustavno sodišče RS¹ je že odločilo, da je pravica do svobode izražanja omejena v skladu s 3. odstavkom 15. člena Ustave s pravicami oz. svoboščinami drugih ljudi. Pomembno merilo, ki ga Ustavno sodišče RS upošteva pri presoji tovrstnih primerov, je (tudi) odgovornost novinarjev in publicistov, da pri svojem delu ne prestopijo določenih meja glede spoštovanja osebnostnih pravic drugih. Novinarji in mediji morajo biti pri izvrševanju pravice do svobode izražanja (in pravice do obveščeniosti javnosti), v zvezi s katero delujejo kot predstavniki javnosti, posebej odgovorni. Skrbeti morajo za resničnost informacij, za njihovo jasnost in nedvoumnost ter se ne smejo in ne morejo izgovarjati, da dajejo javnosti to, kar si želi. Ker neodvisni in strokovni mediji v družbi opravljajo pomembno funkcijo in so predpogoj demokratične družbe (njihova temeljna funkcija je obveščanje javnosti), zaradi česar je potrebno pazljivo ter premišljeno tehtati pravico do zasebnega življenja in pravico do dobrega imena in časti v razmerju do pravice do svobode govora oz. svobode izražanja medijev. Prav zato pa se vzpostavi dolžnost medijev, da podajajo objektivne in preverjene informacije ter ne smejo prestopiti meje tistega, kar je še dopustno. Od toženca se je torej pričakovalo, da preveri resničnost podatkov. Vendar toženec tega ni storil, kot bo sodišče obrazložilo v nadaljevanju. Toženec (oz. konkretni novinar) je navedel neresnična dejstva, ni zadostno preveril informacij, o katerih je pisal in o tožniku je pisal objektivno žaljivo. Sodišče v zvezi z navedenim ugotavlja, da je toženec pisal o očitkih preverljivih dejstev, ki jih namenoma ali iz malomarnosti pred objavo ni preveril v zadostni meri, pa je o njih vseeno javno pisal. Toženec se je pisanja o tožniku lotil na protipraven način, in sicer tako, da je preko elektronskega medija tožnika krivo obdolževal izvršitve kaznivih dejanj, ki mu nikoli niso bila dokazana niti v zvezi z njimi niso bili sproženi nobeni postopki, oz. so bili slednji ustavljeni. Toženec (oz. konkretni novinar Bojan Požar) ni preveril informacij, o katerih je pisal, ter tako ni ravnal z zadostno skrbnostjo, ki se od novinarja zahteva. Toženec (oz. konkretni novinar) bi lahko in bi kot novinar moral pred objavo predhodno citiranih trditev pokazati primerno skrbnost in preveriti ali te držijo. V članku se sicer toženec sklicuje na podatke iz t.i. uradnih

¹ Ustavna odločba, št. Up-570/09-14 z dne 2.2.2012.

dokumentov »udba.net«, po njegovih navedbah gre za t.i. centralno abecedno evidenco notranjega ministrstva iz časov bivšega komunističnega režima. Glede verodostojnosti Centralne abecedne evidence (v nadaljevanju: CAE) se je sodišče v preteklosti že opredelilo, in sicer je Višje sodišče v Ljubljani² med drugim zavrnilo ugovor tožene stranke, da so trditve o tožniku, ki jih je izvedla iz podatkov CAE resnične, oz. da je imela utemeljen razlog verjeti v njihovo resničnost. V citirani sodbi je sodišče zapisalo, da CAE, ki je bila objavljena na internetu (kot udba.net), ni avtentično arhivsko gradivo, zato bi moral toženec pred objavo podatke preveriti pri Arhivu RS oz. Sovi, ter da ujemanje nekaterih podatkov v evidenci CAE s tistimi, ki so bili Arhivu RS uradno predani, ne dokazuje pristnosti podatkov o tožniku; izvor mikrofilmske kartice in njena kasnejša pot do objave na spletni strani udba.net je problematična oz. sumljiva; šifrant, ki naj bi omogočal razumeti status oseb, navedenih v evidenci, v arhivskem gradivu ne obstaja. Na podlagi navedenega je sodišče v konkretnem primeru odločilo, da se tožena stranka ne more sklicevati na svojo pravico do svobodnega izražanja, saj ni ravnala z zadostno skrbnostjo pri preverjanju resničnosti tistega, kar je o tožniku zapisala na svoji spletni strani. Toženec se v konkretnem primeru pred objavo ni nikjer pozanimal o pravilnosti podatkov o tožniku (pregledovanje dokumentov Arhiva RS je bilo celo zavrnjeno) ter v zvezi s tem o obstoju verodostojnega šifranta. Toženec je podatke tožnika v kopiji izseka iz evidence CAE, ki jo je pridobil neznanu kje, objavil in samostojno interpretiral v obliki trditev, ne glede na to, da ni imel nobenih šifrantov, historiatov, pravnih podlag za vnos v evidenco, navodil za vpisovanje v evidenco ipd. Podatke je suvereno interpretiral sam, brez preverb in iskanja pomoči, ne da bi se pred objavo po pomoč pri interpretaciji obrnil na Arhiv RS, oz. da bi podatke o obsodbi preveril pri sodišču, policiji ali Ministrstvu za notranje zadeve, četudi je vedel, da gre za podatke, pri katerih je pravilnost preverljiva. Nadalje sodišče ugotavlja, da je tožnik sam in na enostaven način pridobil podatke, ki to dokazujejo, kar pomeni, da bi brez posebnega napora ali porabe časa enako lahko in kot novinar moral to storiti tudi toženec. Toženec je vedel oz. bi moral vedeti, da je treba dejstva pred objavo preveriti, še toliko bolj, ker je šlo za očitke o obsodbi za uradno pregonljiva kazniva dejanja, za očitke o prestani zaporni kazni, za očitke, ki jih je utemeljeval na kopiji izseka iz evidence CAE, ki je ni pridobil od Arhiva RS. V konkretnem primeru tudi ni bilo izvedeno nikakršno iskanje nasprotnih dejstev in odzivov (prim. ni bilo objavljenih nasprotnih mnenj, ni bil opravljen in nato objavljen intervju s tožnikom, argumenti obeh strani niso bili soočeni). Trditve toženca v članku nimajo temelja v resničnosti, prav tako toženec ni imel utemeljenega razloga verjeti, da je bil tožnik obsojen za kaznivi dejanji prepovedane trgovine in utaje davkov in bil posledično v zaporu. Ker toženec pred objavo članka informacij ni preveril na način, da bi imel utemeljen razlog verjeti v

2 Tako tudi sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. I Cp 1950/2011 z dne 1.2.2012 in sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. II Cp 1666/2014 z dne 5.11.2014.

resničnost tega kar je zapisal, sodišče zaključuje, da ni pokazal primerne skrbnosti. Pri tem sodišče le še dodaja, da bi moral biti toženec pri objavi članka še toliko bolj skrben, saj je članek objavil v času, ko je bila njegova hči, soproga kandidata za predsednika Združenih držav Amerike, na obeh svetovne javnosti, s tem pa je bila bistveno povečana tudi izpostavljenost samega tožnika in zanimanje javnosti za njegovo življenje. Toženec pa je vedel, da bo njegova objava odmevna, in da bo tožnika, posredno pa tudi njegovo hči, prikazala javnosti v negativni luči, in je takšno objavo želel, tudi kot dodatno reklamo za svojo knjigo »Melania Trump - The Inside Story«, ki je v članku večkrat omenjena. Sodišče še ugotavlja, da toženec glede trditev v članku ni bil v nezakrivljeni in opravičljivi zmoti. Kako tolmačiti zapise v kopiji izseka CAE, bi lahko preveril, pa tega zaradi svoje malomarnosti ali celo namenoma, ni storil. Ob tem pa sodišče pojasnjuje, da bi ob pogoju resničnosti dejstev in izkazu zadostne skrbnosti pri preverjanju objavljenih dejstev, kot izhajajo iz članka, javni interes za objavo in seznanitev javnosti obstajal. Tožnik je sam navedel, da je relativna javna oseba³, čemur pritrjuje tudi sodišče, saj je bila v času volitev za predsednika ZDA njegova hči soproga kandidata za predsednika ZDA. Ne glede na navedeno pa sodišče pritrjuje tožniku, da javni interes ne obstaja v primeru pisanja neresničnih in nezadostno preverjenih dejstev. Pri relativno javnih osebah so sicer meje dovoljene kritike višje, vendar pa v članku ni šlo za upravičeno kritiko, saj so navedena neresnična dejstva. Ni mogoče trditi, da je zaradi statusa tožnika o njem mogoče pisati karkoli in bi moral tožnik to trpeti. V članku so novinarjeve domneve zapisane kot trditve, ki dajejo videz resničnosti, čeprav so izmišljene in kot take ne uživajo pravnega varstva, četudi gre za pisanje o relativno javni osebi. Sodišče pojasnjuje, da bi toženec članek lahko napisal na način, da obstajajo indici, da je tožnik storil kaznivi dejanji (da je bil v zaporu, itd.), da naj bi tožnik storil kaznivi dejanji (da je bil v zaporu, itd.), ne pa na način trditev, ki dajejo videz resničnosti. V tem primeru tudi ni šlo za umetniško ustvarjanje in za objektivno obveščanje javnosti, temveč za protipravno pisanje. Pisanju objektivno žaljivih in neresničnih dejstev pa ni mogoče odreči lastnosti protipravnosti s sklicevanjem na pravico do obveščenosti. Tudi žanr članka ne vpliva na novinarjeve temeljne dolžnosti, da preveri resničnost tega, kar napiše. Glede na vse navedeno je tožnik izkazal, da je toženec objavil neresnična dejstva, ki jih ni preveril z zadostno skrbnostjo.

11. Poseg v čast in dobro ime ter s tem povezana ocena žaljivosti je pravni standard, ki ga sodna praksa napolnjuje upošteva okolščine konkretnega primera glede na običajne norme obnašanja in običaje v nekem kulturnem okolju. Pri presoji je treba upoštevati čas, okolščine konkretnega primera, navade osebe, kateri je žalitev namenjena, medsebojne odnose povzročitelja škode in oškodovanca ter druge okolščine primera. Čast je zavest človeka o lastni vrednosti (subjektivna

3 Med relativno javne osebe spadajo tisti, ki so zaradi povezanosti z določenim dogodkom/dejavnostjo za javnost zanimivi zgolj začasno, medtem ko so absolutno javne osebe zaradi svoje vloge in funkcije v družbi ves čas pod drobnogledom javnosti.

čas), dobro ime oz. ugled pa je vrednost, ki jo ima prizadeti v družbi (objektivna čas). Vprašanje torej je ali so zapisana dejstva v članku objektivno žaljiva. Pri tem sodišče opozarja, da vsaka nespoštljivost oz. nevljudnost, ki koga čustveno prizadene, pravno še ne pomeni posega v čas in dobro ime. Po stališčih sodne prakse se šteje za razžalitev vsako dejanje, s katerim storilec nekomu neupravičeno odreka spoštovanje, mu jemlje ugled, s katerim zoper nekoga seje sovraštvo, prezir, prepir ali ga smeši. Zapisana dejstva, da je bil tožnik v zaporu zaradi izvršitve dveh kaznivih dejanj (utaje davkov ter nedovoljene trgovine) in da je bil izbrisan iz kazenske evidence, so objektivno žaljive. Tožniku je toženec očital več ravnanj v nasprotju z zakonom in Ustavo, da je bil v zaporu in da je bil izbrisan iz kazenske evidence, kar nedvomno po mnenju sodišča posega v čas in ugled prizadetega. Iz obsežne sodne prakse celo izhaja, da je očitek nezakonitega oz. nemoralnega ravnanja tipično žaljiva izjava, ki posega v čas in dobro ime.⁴ Zapisane besede v članku predstavljajo negativna dejstva, ki so neupravičena, saj niso imele nobene opore v dejanskem stanju, kot je že bilo obrazloženo. Toženec je kot dolgoletni novinar in odgovorni urednik vedel, da je objektivno žaljiva trditev, da je bil nekdo v zaporu, pa jo je kljub temu zapisal in poudarjal. Pri presoji, ali je zapis objektivno žaljiv, je treba izhajati iz razumevanja povprečnega bralca in upoštevati celovit, povprečen in osrednji pomen izjavljenega besedila. Toženec je v članku neposredno zatrdil, da je bil tožnik v zaporu, kar pa je nedvomno negativno splošno sprejeto in je posledično domnevni kaznjeneec deležen negativnega odnosa javnosti oz. povprečnega bralca. Obtoževanje za izvršitev kaznivih dejanj in da je bil tožnik za kazniva dejanja v zaporu v percepciji povprečnega bralca in upoštevaje kontekst celotnega članka pomeni zgolj vprašanje časa obsodbe in de facto presumpcijo kazenske odgovornosti oz. vsaj zelo visoko verjetnost izkazanega suma, da je tožnik dejansko izvršil kazniva dejanja in bil zanje celo kaznovana z zaporno kaznijo. Vse navedeno nakazuje na zavržno in družbeno nesprejemljivo ravnanje, ki naj bi ga tožnik izvršil. Zato predstavlja očitek takšnih dejanj in uporaba takšnih besed (»...bil celo zaporu...bil obtožen in obsojen dveh kaznivih dejanj ...koliko časa naj bi bil v zaporu je le še uganka...«) grob poseg v čas in dobro ime tožnika (in njegove družine). Tožnik je bil namreč postavljen pred sodišče javnega mnenja, doseženo je bilo, da je javnost izrekla obsodbo. S predmetnim člankom je toženec posegel v občutje o tožnikovi lastni vrednosti, pri čemer so negativne in zaničljive navedbe vplivale na njegovo lastno dožemanje ter subjektivno vrednost, zmanjšale ugled, ki ga je tožnik užival v svojem okolju. Glede na navedeno sodišče zaključuje, da je tožnik dokazal poseg v njegovo osebnostno pravico (tj. pravico do dobrega imena in časti) in da so bila objavljena dejstva objektivno žaljiva. Sodišče zgolj dodaja, da bi bila

4 Tako tudi Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. II Cp 621/2013 z dne 4.12.2013 in sodba, opr. št. II Cp 1666/2014 z dne 5.11.2014.

protipravnost lahko izključena, če bi toženec dokazal resničnost svojih trditev ali če bi dokazal, da je imel utemeljen razlog verjeti v resničnost zatrjevanega, pa tudi v primerih, če bi se o tožniku žaljivo izrazil pri izpolnjevanju politične ali druge družbene dejavnosti.

12. OZ v 179. členu določa, da za pretrpljene telesne bolečine, za pretrpljene duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti, skaženosti, razžalitve dobrega imena in časti ali okrnitve svobode ali osebnostne pravice ali smrti bližnjega in za strah pripada oškodovancu, če okoliščine primera, zlasti pa stopnja bolečin in strahu ter njihovo trajanje to opravičujejo, pravična denarna odškodnina neodvisno od povračila premoženjske škode, pa tudi če premoženjske škode ni. Višina odškodnine za nepremoženjsko škodo je odvisna od pomena prizadete dobrine in namena te odškodnine, ne sme pa podpirati teženj, ki niso združljive z njeno naravo in namenom. Sodišče najprej ugotavlja, da je med protipravnim ravnanjem (objava neresničnih in objektivno žaljivih dejstev) in nematerialno škodo, ki jo je utrpela tožeča stranka, podana vzročna zveza. Namreč, če toženec ne bi objavil članka, tožniku ne bi nastala škoda kot bo obrazloženo v nadaljevanju. Članek na spletni strani toženca, ki je bil objavljen dne 19.10.2016, je namreč posegel v osebni mir in integriteto tožnika, v javnosti pa po drugi strani sprožil predsodke, zaničevanje ter mnenje, da je tožnik deloval nepošteno in protizakonito. Zaradi objavljenega članka dne 19.10.2016 v internetni izdaji toženca je bil tožnik dalj časa prizadet, nespečen, užaljen, razburjen in zaskrbljen. To je negativno vplivalo ne le na ugled tožeče stranke, pač pa tudi na njeno zasebno in družinsko življenje. Tožnik se je čutil ponižanega, bil je razdražljiv in distanciran, porušen je bil njegov osebni mir. Po objavi članka so se nanj obračali številni ljudje ter ga spraševali o resničnosti članka. Znanci so ga gledali postrani, njegova družina pa je bila še pod dodatnim pritiskom, tožnik pa se je počutil krivega, kot da bi k temu sam prispeval, čeprav je šlo za neresnično pisanje, brez temelja v dejstvih, je vendarle povzročilo znatno škodo. Pisanje v članku ga je osmešilo, ponižalo in oropalo osebnega dostojanstva. Njegove duševne bolečine zaradi nedopustnega vdora tožene stranke v njegove osebnostne pravice so bile intenzivne in zaradi dosegljivosti članka še vedno trajajo (nespečnost, glavoboli). Kršitev se je odražala v življenjski okolici tožnika in je bila intenzivnost njegovih duševnih bolečin večja (intenzivnejša) zaradi tega, ker je bila kršitev njegove osebnosti znana večjemu krogu ljudi. Tožnik je oče žene ameriškega predsednika, ki je v času objave tozadavnega spornega članka vodil najodmevnejšo kampanjo za predsednika vseh časov ter je dogajanje okoli njega in njegove družine spremljal ves svet. Kot oče ameriške prve dame je bil tožnik za javnost zelo zanimiv ter je posledično zaradi tega tudi širši krog ljudi prebral članek, se o njem pogovarjal, kar je izrazito negativno občutil tudi tožnik. Zaradi razsežnosti primera je bilo trpljenje tožnika še toliko večje. Glede na posledice objavljenih neresničnih dejstev, ki jih je ugotovilo sodišče pri tožniku, sodišče ocenjuje, da je odškodnina

v višini 8.300,00 EUR (sedem povprečnih neto plač v RS v času sojenja) pravična in odmerjena ob pravilni uporabi meril iz 179. člena OZ o individualizaciji in objektivizaciji odškodnine. Sodišče je pri odmeri odškodnine upoštevalo obseg, trajanje (od objave 19.10.2016 do danes) in intenzivnost duševnih bolečin, prav tako tudi, da je toženec objavil trditve na spletu (torej v mediju, ki omogoča zelo široko dostopnost bralcem), zaradi česar je bilo z vsebino neresničnih dejstev o tožniku seznanjeno veliko ljudi (večja branost spornih dejstev, svetovna razsežnost) in je bil posledično tožnik bolj prizadet oz. oškodovan, da je toženec tožniku očital izvršitev dveh kaznivih dejanj, da je bil v zaporu in da je že izbrisan iz kazenske evidence (še posebej, ker ni dovolj skrbno preveril resničnost objavljenih trditev) in da tožniku vsakodnevno še naprej nastaja nepremoženjska škoda. Po oceni sodišča zato predstavlja znesek 8.300,00 EUR pravično denarno odškodnino, še višja denarna odškodnina pa bi lahko šla na roke težnjam, ki niso združljive z namenom odškodnine, zato je v preostalem delu zahtevkov zavrnilo (2. odstavek 179. člena OZ).⁵

13. Glede na to, da dejstva, ki so temelj tožbenega zahtevka, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil tožnik, je sodišče v ugotovljenem delu izdalo zamudno sodbo, v presežku pa je zahtevkov zavrnilo.
14. Kaznovalna odškodnina.
15. Tožnik zahteva tudi plačilo t.i. kaznovalne odškodnine v višini 100.000,00 EUR, saj je to edino pravično in primerno, da bo toženec v prihodnosti premislil in ne bo objavil pisanja polnega neresnic, brez temelja v dejstvih z edinim namenom pridobivanja dobička. Tožeča stranka je navedla, da je glede na modus operandi toženca zagotoviti, da se toženi stranki pisanje o neresnicah ne bo več "splačalo", posledično pa se bo na ta način zajezilo njeno protipravno poseganje v čast in dobro ime tožnika (in preventivno tudi drugih posameznikov), ki sta nepovratni dobrini in časti in dobrega imena ni moč nikoli več sanirati in povrniti v prvotno stanje pred nedopustnim posegom. Prisojena denarna odškodnina mora ustrezati pravnemu standardu pravične denarne odškodnine in je treba pri odločanju upoštevati vse okoliščine primera in namen odškodnine. Pri presoji pravične višine denarne odškodnine je treba upoštevati tudi razsežnosti konkretnega primera, pomen in vrednost poškodovane dobrine, oškodovanje tožnika, mednarodni element, tj. da so tuje medijske hiše povzemale novico in druge okoliščine, ki niso primerljive z nobenim do sedaj znanim slovenskim primerom. Pravična odškodnina bi morala imeti tudi preventivno funkcijo. Tožeča stranka meni, da ji pripada kaznovalna odškodnina na podlagi načela prepovedi povzročanja škode (priznavajo jo tudi slovenski avtorji), prakse ESČP, tujih pravnih ureditev, tudi slovenskih sodišč, navaja tudi primere v katerih je določena penalna odškodnina

⁵ Glej npr.: Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. I Cp 3129/2016 z dne 12.4.2017, I Cp 2261/2011 z dne 15.2.2012, I Cp 3072/2011 z dne 22.6.2011.

(pri uveljavljanju nepremoženjske škode pravnih oseb, civilni kazni zaradi kršitve avtorskih pravic, pogodbenih kazni, stvar posebne priljubljenosti, sodni penali, pri določitvi nepremoženjske škode zaradi diskriminacije v delovnem pravu). Nadalje tožeča stranka navede, da je sicer mogoče prisojeno odškodnino, ki bi v konkretnem primeru presegla objektivno odmerjeno škodo, obravnavati tudi kot civilnopravni odvzem dobička. Kadar in ker si mediji prizadevajo povečati doseg in s tem zaslužek, včasih tudi s senzacionalističnim poročanjem in kršenjem osebnostnih pravic, je jasno, da dosojena odškodnina za kršitve osebnostnih pravic, na kršitelja ne bo vplivala. Tožeča stranka poudari, da mora biti, če želimo medije spodbuditi ali celo prisiliti k spoštovanju osebnostnih pravic, prisojena odškodnina tako visoka, da se jim bo v primerjavi z dobičkom kot ciljem objave sporne novice izkazala kot ekonomsko nesmiselna. Ob priznanju, da imajo osebnostne pravice v času agresivnih medijev še večji pomen ter ob priznanju preventivnega namena denarne odškodnine, bo sodišče ravnalo docela skladno z 2. odstavkom 179. člena OZ. Zlasti v primerih medijskih kršitev je potreba po dvigu odškodnine utemeljena še s tem, da gre kršiteljem zaradi njihovih ravnanj premoženjska korist, senzacionalistične vsebine pa se, ne glede na njihovo neresničnost in žaljivost, praviloma izplačajo. Pravična odškodnina za nepremoženjsko škodo naj bi za oškodovanca pomenila določeno zadoščenje. Sodna praksa je dokaj enotna, da zadoščenje (satisfakcija) predstavlja denarno nadomestilo za negmotno škodo, ki sicer ne more biti ocenljiva v denarju. Pri tem pa se pozablja, da ima pojem satisfakcije še bistveno bolj primarno plat, to je ekvivalenca med povzročeno škodo in denarno odškodnino. Tožeča stranka navaja, da je razlogov za uvedbo penalnih odškodnin več, med bistvenimi je namen discipliniranja tožene stranke, ki naj se doseže s penalno odškodnino. Poleg tega penalna odškodnina tudi posredno nadomešča (pre)nizko prisojene odškodnine, ki so uveljavljene v sodni praksi za nepremoženjsko škodo zaradi posegov v osebnostne pravice. Hkrati se medijskim hišam in drugim povzročiteljem škode z uvedbo penalnih odškodnin ne bi več izplačalo izdelovati preračunov stroškov in koristi, tj. izračunati, koliko se bosta z objavo povečala naklada in dobiček ter kakšno škodo bo medij utrpel v primeru sodnega postopka in izgube pravde. Nenazadnje pa bi bila v primerih rumenega tiska, za katerega je značilno objavljanje novic, ki zanimajo javnost zgolj zaradi zvedavosti, pri čemer ne gre za uresničevanje svobode izražanja in obveščanje javnosti, ampak zgolj za potešitev radovednosti bralcev, na eni strani, in za zaslužek lastnika revije na drugi strani, uvedba penalnih odškodnin nujna.

16. Sodišče pojasnjuje tožniku, da namen pravične odškodnine za nepremoženjsko škodo ni ne povrnitev škode niti kaznovanje povzročitelja škode, temveč oškodovancu pomeni določeno zadoščenje, ki naj omili njegove težave. Zadoščenje oškodovancu pripada zaradi porušenega psihičnega ravnovesja, ne pa zaradi želje po pridobitvi premoženjske korist ali morda celo kaznovanju

zatrjevanega povzročitelja škode. V slovenskem odškodninskem pravu se je v zvezi z ugotavljanjem obsega nepremoženjske škode in določanja denarne odškodnine izoblikoval postopek v skladu s kriteriji iz 179. OZ. V določilu 1. odstavka 179. člena so najprej našteje pravno priznane oblike nepremoženjskih škod, določeno pa je, da se pravična denarna odškodnina prisodi, če okoliščine primera, zlasti pa stopnja bolečin in strahu ter njihovo trajanje to opravičujejo (subjektivni kriteriji, navedeni primeroma). 2. odstavek 179. člena določa še dodatne kriterije in sicer mora sodišče upoštevati pomen prizadete dobrine (pozitivni kriterij) in namen odškodnine ter tudi to, da takšna odškodnina ne sme podpirati teženj, ki niso združljive z njeno naravo in namenom (negativni kriterij – oba skupaj objektivna kriterija). V skladu s temi kriteriji se nato opravi individualizacija v širšem pomenu (objektivna pogojenost odškodnine), glede na razmerja med podobnimi škodami in še ožja individualizacija, glede na konkretnega oškodovanca oz. primer (individualizacija v ožjem pomenu). Šele pravilna uporaba teh kriterijev in metode in na njihovi podlagi uporabljen pravni standard “pravične denarne odškodnine” pomenita tudi pravilno uporabo materialnega prava. Iz citiranega določila izrecno izhaja, da je „namen te odškodnine“ del zakonskega dejanskega stanu. Kakšen je namen te odškodnine, je predmet razlage. Ker gre v tem delu za besedno zvezo, ki ima naravo pravnega standarda, obstaja normativna podlaga za razlago, da je lahko namen odškodnine tudi kaznovalen oz. preventiven. Tudi sicer ta institut ni povsem tuj slovenskemu odškodninskemu pravu, kar je tudi že navedla tožeča stranka. Vendar zgolj možnosti gramatikalne razlage, izhajajoč iz besedne zveze, ne zadoščajo za tako oster in globok odmik od ustaljene razlage namena denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo, kot je uveljavljena v slovenskem pravnem prostoru. Na odsotnost penalnega vrednotenja odškodnine kaže tudi sodna praksa, ki priznava denarno odškodnino le v primerih, ko poseg v pravno zavarovano (osebnostno) sfero povzroči tudi škodno posledico v smislu ene od oblik nepremoženjske škode in ne že ob vsakem posegu. Poleg tega iz pravice do enakosti pred zakonom po 14. členu Ustave izhaja zahteva, da morajo sodišča pravo v različnih postopkih v enakih zadevah uporabiti enako. Sodba, ki odstopa od sodne prakse, mora biti glede odstopa dovolj obrazložena. V konkretnem primeru po mnenju sodišča ni razlogov za odstop od sodne prakse.⁶ Sodišče ocenjuje, da bi bila penalna odškodnina upravičena le v primeru, če bi tožnik izkazal, da je toženec grobo, namerno in dobičkonosno preko medijev posegel v njegove osebne pravice.⁷ Kot izhaja iz obrazložitve je sodišče ugotovilo, da je tožnik grobo posegel v čast in dobro ime tožnika ter mu povzročil škodo. Nadalje je iz navedb tožnika, ki se štejejo za resnične, razvidno, da je toženec objavil članek z namenom pridobiti

6 Pri tem sodišče dodaja, da je iz sodne prakse razvidno, da utemeljitev odstopa s sklicevanjem na mladost tožnika in na okoliščino, da denar ne more nadomestiti njegovega trpljenja ter občutek o dopuščanju nepravilnosti toženke, niso okoliščine, ki bi odstopale od bistveno enakih primerov v sodni praksi.

7 Tako tudi Sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. I Cp 2459/2012 z dne 20.3.2013, I Cp 1032/2011 z dne 13.12.2011.

dobiček. Sodišče pa iz navedb tožnika ne more s stopnjo gotovosti zaključiti, da je toženec namerno objavil neresnična dejstva o tožniku. Pri tem sodišče pojasnjuje, da se pojem krivde in njenih oblik v civilnem in kazenskem pravu ne pokrivata. Medtem ko gre pri krivdi kot enem od temeljnih elementov kaznivega dejanja za presojo storilčevega subjektivnega odnosa do dejanja, zaradi katerega mu je mogoče očitati dejanje, je temeljno merilo krivde v ožjem pomenu v civilnem pravu zahtevana skrbnost ravnanja. Kaznivo dejanje je storjeno z naklepom, če se je storilec zavedal svojega dejanja in ga hotel storiti (direktni naklep) ali če se je zavedal, da lahko stori dejanje, pa je v to privolil (eventualni naklep). Del zavestne sestavine in voljne sestavine naklepa je tudi zavest o prepovedani posledici in njeno hotenje oz. zavest o možnosti njenega nastanka in privolitev vanjo. Teorija v zvezi s pojmom "namena" v civilnem pravu, ki ga OZ sicer ne definira, poudarja, da volja, drugače kot v kazenskem pravu, ni usmerjena k povzročitvi prav določene škode. Ni torej pomembno, ali je povzročitelj želel povzročiti škodljivo posledico ali ne. Povzročitev škode v civilnem pravu je namerna že takrat, ko je povzročitelj škode vedel, da bo zaradi njegovega ravnanja nastala škoda, ne glede na to, ali je ravnal z željo povzročiti to škodo ali pa je bil namen njegovega ravnanja drugačen in je škoda nastala kot stranska posledica njegovega ravnanja. Iz navedb in dokazov tožeče stranke pa navedeno ne izhaja še posebej ob upoštevanju, da bi morali za odstop od sodne prakse obstajati še posebej utemeljeni in s stopnjo gotovostjo izkazani razlogi. Tožnik je tožencu namreč očital (kar je sicer ugotovilo tudi sodišče), da je navedel neresnična dejstva, ki jih namenoma ali iz malomarnosti pred objavo ni zadostno preveril. Tožnik je torej tožencu očital premajhno skrbnost pri preverjanju informacij, pri čemer je že sam tožnik dopustil možnost, da je toženec ravnal malomarno in ne namerno. Enako je tožnik tožencu očital, da bi lahko preveril kako tolmačiti zapise v kopiji izseka CAE, pa tega zaradi svoje malomarnosti ali celo namenoma, ni storil. Torej tudi na tem mestu je tožnik dopustil možnost, da je toženec ravnal malomarno. Glede na navedeno je sodišče zahtevek na plačilo t.i. kaznovalne odškodnine zavrnilo, saj v tožbi ni navedb, ki bi utemeljevale obstoj kaznovalne odškodnine.

Glede javne objave sodbe in javnega opravičila

17. Pravno podlago predstavlja določba 178. člena OZ, ki določa, da če gre za kršitev osebnostne pravice, lahko sodišče odredi na stroške oškodovalca objavo sodbe oz. popravka ali odredi, da mora oškodovalec preklicati izjavo, s katero je storil kršitev, ali storiti kaj drugega, s čimer je mogoče doseči namen, ki se doseže z odškodnino.
18. Tožeča stranka zahteva odstranitev posledic posega, zlasti, da se toženec tožniku javno opraviči za članek z naslednjo vsebino: »Viktorju Knavsu se opravičujemo za neresnične in žaljive zapise v zvezi s poročanjem v članku »Dokumenti, utaja davkov: Viktor Knavs, oče Melanie Trump, je bil v zaporu«, dne 19.10.2016

objavljenem v elektronskem mediju Požareport.si, in sicer glede neresničnih navedb, da je bil Viktor Knavs obtožen in obsojen zaradi dveh kaznivih dejanj in v zaporu. Report d.o.o.«. Tožeča stranka nadalje zahteva javno objavo sodbe v elektronskem mediju Požareport.si ter v vseh večjih časopisih (Delo, Dnevnik in Večer). Navede, da je bil članek toženca senzacionalističen in je zajel široko množico ljudi ter bo škodne posledice odpravila zgolj tovrstna objava. Ker je sodišče ugotovilo kršitev osebnostne pravice tožnika in drugih predpostavk odškodninske odgovornosti, tožnik od toženca upravičeno zahteva, da na lastne stroške na spletni strani www.pozareport.si zagotovi objavo uvoda in izreka te sodbe in da hkrati objavi javno opravičilo, s čimer bo mogoče doseči namen, ki se doseže z odškodnino. Neutemeljen pa je zahtev tožnika, da naj se sodba in javno opravičilo objavita tudi v časniku Delo, v časniku Dnevnik in v časniku Večer, saj bi posebna objava izreka sodbe v drugih medijih na stroške toženca presegla namen odškodninske sankcije. V tem delu je sodišče zavrnilo zahtev tožnika.⁸

Glede zakonskih zamudnih obresti

19. Odškodninska obveznost se šteje za zapadlo od trenutka nastanka škode (165. člen OZ). Povračilo škode se odmerja po cenah ob izdaji sodne odločbe (2. odstavek 168. člen OZ). Če rok za izpolnitev ni določen, pride dolžnik v zamudo, ko upnik ustno ali pisno, z izvensodnim opominom ali z začetkom kakšnega postopka, katerega namen je doseči izpolnitev obveznosti, zahteva od njega, naj izpolni svojo obveznost. (299. člen OZ). Glede na navedeno pripadajo tožeči stranki od prisojene odškodnine tudi zakonske zamudne obresti od dneva vložitve tožbe tj. od dne 28.8.2017 do plačila.
20. Glede na to, da dejstva, ki so temelj tožbenega zahtevka, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil tožnika, je sodišče v ugodnem delu izdalo zamudno sodbo.

Glede pravnih stroškov

21. O pravnih stroških je sodišče odločilo na podlagi 154. člena ZPP. Sodišče ugotavlja, da je tožeča stranka s svojim zahtevkom delno uspela, zato ji mora tožena stranka povrniti njene pravne stroške glede na njen uspeh. Tožeča stranka je v celoti uspela po temelju, po višini je uspela z 7 %, uspela je z zahtevkom za javno objavo in javno opravičilo zaradi česar je sodišče presodilo, da je tožena stranka dolžna plačati tožeči stranki 2/3 njenih pravnih stroškov. Sodišče je tožeči stranke na podlagi 155. člena ZPP priznalo naslednje stroške priglašene

⁸ Tako tudi sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. II Cp 621/2013 z dne 4.12.2013. V zadevi I Cp 3108/2012 z dne 10.4.2013 je sodišče sicer ugodilo zahtevku za objavo sodbe v več medijih, vendar le zato, ker so bili v vseh teh medijih objavljeni tudi sporni članki.

stroške: 642,60 EUR za sestavo tožbe (1.400 točk), 12,85 EUR iz naslova materialnih stroškov (2 % od vrednosti storitev, 3. odstavek 11. člena OT), 144,20 EUR iz naslova 22% DDV ter 2.115,00 EUR za sodno takso, to je skupaj 2.914,65 EUR. Tožena stranka je dolžna plačati tožeči stranki pravdne stroške v višini 1.943,10 EUR (2/3 od 2.914,65 EUR) v roku 15 dni, sicer bo dolgovala tudi zakonske zamudne obresti od izteka paricijskega roka dalje do plačila.

PRAVNI POUK:

Zoper to sodbo je dopustna pritožba v roku 30 dni od prejema pisnega odpravka sodbe. Pritožba se vloži pisno v dveh izvodih pri tem sodišču. Pritožbo je treba vložiti v izvorniku. O pritožbi bo odločalo Višje sodišče v Ljubljani. Pritožba sešteje za pravočasno, če je oddana zadnji dan pritožbenega roka priporočeno po pošti. Pritožba mora vsebovati naslednje sestavine: navedbo sodbe, zoper katero se vlaga; izjavo, da se sodba izpodbija v celoti ali v določenem delu; pritožbene razloge in podpis pritožnika (355. člen ZPP). Če pritožba navedenih sestavin ne bo vsebovala ali če bo nerazumljiva ali če ne bo vsebovala vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavala ali ne bo vložena v zadosti izvodih, sodišče vložnika ne bo pozivalo, naj jo popravi ali dopolni po 108.členu ZPP, ampak bo pritožbo takoj zavrglo (336. člen ZPP). Ob vložitvi pritožbe mora biti plačana sodna taksa. Če sodna taksa ni plačana niti v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za njeno plačilo in tudi niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je pritožba umaknjena (3. odstavek 105.a člena ZPP). Stranka lahko vloži pritožbo sama, če pa je pritožba vložena po pooblaščenju, mora biti pooblaščenec odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit (3. odstavek 87. člena ZPP), sicer sodišče pritožbo kot nedovoljeno zavrne (2. odstavek 89. člena ZPP). Zamudna sodba se ne more izpodbijati zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (2. odstavek 338. člena ZPP).

Ljubljana, 5. februar 2019

Višja sodnica

Martina Zidar, l.r.

Ta prepis je soglasen z izvornikom

Podpis pristojne
sodne osebe:

مؤتمري و ناسلي و ناسلي
اساتيد و اساتيد
اساتيد و اساتيد

